

A tudásalapú társadalom és a különböző tudományterületek szerepe

BEVEZETŐ

Simai Mihály

az MTA rendes tagja
mihaly.simai@uni-corvinus.hu

Hunyady György

az MTA rendes tagja
hunyadi.gyorgy@ppk.elte.hu

A Magyar Tudomány Ünnepeén, 2013-ban került sor a rendezvényre, amely a társadalom és a tudományból fakadó tudás sokrétű viszonyával foglalkozott. Az MTA négy osztálya, a gyakorlati irányultságú műszaki tudományok és a társadalomtudományok osztályai szervezték és tartották ezt az ülést. Nyilvánvalóan keresték és igyekeztek meghatározni a maguk tudományterületeinek aktív és felelős szerepét egy olyan korszakban, melyben az összefonódó természettudományi alapkutatások nagy áttöréseinek sorozata megy végbe. Kiindulópontjuk és végkövetkeztetésük az volt, hogy a **tudomány társadalmi megjelenése, ösztönzése, kiaknázása, önreflexiója** rendre mind kitüntetett figyelmet érdemel. A kimeríthetetlennek tűnő tárgyról az egynapos rendezvény keretében szólni természetesen csak szelektíven és többnyire illusztratív jelleggel lehetett, ám – az előadások jórészen kiadása ebben a folyóirat-számban talán ezt meggyőzően igazolja – így sem volt eredménytelen a társadalomba ágyazódó tudomány és a tudományra épülő társadalom élő kérdéseinek megvitatása. A „**tudásalapú társadalom**” kiépítésének fogal-

mi kritériumai, történeti rugói és kilátásai különböző vetületekben jelentek meg, amelyek megvilágították, a **kölcsönös tanulás, az integratív kutatások, a különböző diszciplínák, tudáskultúrák elemzése, eredményei összekapcsolásának elengedhetetlenségét.**

A jelen kiadvány témaarányai is tükrözik, hogy e rendezvényen viszonylag sok szó esett a bölcsészettudományok szerepéről, mint ami a természettudományok rohamosan halmozódó eredményei mellett esetleg elhalványulhat, sőt akár a tudományok életét és utánpótlását biztosító intézményrendszerekben is háttérbe szorulhat. A közölt előadások viszont amellet érvelnek, hogy e tudományok **az emberi és sajátosan a nemzeti kultúráról nélkülözhetetlen ismereteket** halmoztak fel a múltban, és ígérnek a jövőre nézve. Olyan tudást, amely megvilágítja még a természettudományi megismerés hátterét, befogadó közegét, hasznosulásának irányát és mértékét is. Nehéz lenne minden ízében reprodukálni (és erre nem is tettünk itt kísérletet), de kétségtelenül a konferencianap lendületes és kiegyensúlyozott eseménye volt az e tárgyban zajló kerekasztal-beszélgetés. Résztevője volt

az MTA elnöke, Pálinkás József, a felsőoktatási államtitkár, Klinghammer István és akadémikus társaik a Filozófiai és Történettudományok Osztályáról (Fehér M. István, Marosi Ernő, Szabó Miklós és a kérdéseket elővezető osztályelnök, Hunyady György). A végkonklúzió az oktatás- és tudománypolitikai elvek tekintetében megnyugtató volt: a bölcsészképzés „orchidea-szakjai” nemcsak vonzóak, de sokszorosan hasznosulnak is, mint ahogy a tudományos világkép teljessége jegyében a megismerés minden területe és eredménye egyenlő megbecsülést, ösztönzést és

szükségeiknek megfelelő támogatást érdemel. A tudás társadalmi természetét és kihatásait mérlegelve az ülés a tudomány megalapozott önbizalma mellett természetesen szólt egyenetlenségekről, korlátokról és kockázatokról is, amelyek a megismerés előrehaladását és eredményeinek globális hasznosulását kísérik és fékezik. A szerzők vállalkozó kedve szabta meg, hogy az ülésnap gazdag anyagából itt mit tárhatunk az olvasók elé, de bízunk abban, hogy a tanulmányválogatás jól reprezentálja az élénk tudományos rendezvény szellemét és tanulságait.

